

דפים יד – טו

יב. א. האם מותר לסרס כלב?

ב. בתולה שעברה – מהי לכהן גדול?

א. אסור לסרס כלב (ומעוך וכתות ונתוק וכתות לא תקריבו לה' – ובארצכם לא תעשו – כל שבארצכם לא תעשו, ואפילו כלב שמחירו אסור למזבח).

ב. בתולה שעברה מותרת לכהן גדול, ואין חוששים שמא נבעלה בהטיה אלא תולים שנתעברה באמבטי. ונאמנת לומר בתולה אני (רש"י). ואפשר שאפילו לרבי יהושע שאמר בעלמא אינה נאמנת להכשיר הולד, כאן נאמנת להכשיר עצמה לכהן גדול. ולר"י נראה שבודקים אותה על פי חבית (כבכתובות ע' תוס').

דף טז

יג. אלו שלשה דברים המסתכל בהם עיניו כהות?

דרש רבי יהודה ברבי נחמני: כל המסתכל בשלשה דברים עיניו כהות; בקשת, ובנשיא ובכהנים (כשנושאים כפיהם בזמן שבית המקדש קיים). וכתבו התוס' שאף בזמן שאין בית המקדש קיים אסור להסתכל בהם משום הסח הדעת).

א. מן הדין אין איסור להסתכל עתה בכהנים אלא בהסתכלות מרובה המסיחה דעת, אבל ראייה מועטת – מותרת. ודוקא במקדש שהיו מברכים בשם המפורש והשכינה שורה על ידיהם היה אסור אפילו ראייה בעלמא, מה שאין כן בזמן הזה. ומכל מקום נוהגים גם עכשיו זכר למקדש שלא להביט בהם כלל (משנה ברורה קכה, כג ע"י מגן אברהם). ויש אומרים על פי הזוהר שאף בזמן הזה אסור להביט בהם משום כבוד שכינה השרויה על ידיהם (כף החיים שם). ומדובר על הסתכלות בהם כשאינם מכסים עצמם ואצבעותיהם בטלית).

וכן הסתכלות בקשת אינה אסורה אלא כשמסתכל בה ביותר, לא בראיה בעלמא (פוסקים). וכן לענין הסתכלות בנשיא; ראייה בהעברה בעלמא מותרת, וככתוב מלך ביפיו תחזינה עיניך. ואם המלך חכם ומלמדו תורה – רשאי להסתכל, כי מצוה היא זו לראות את פני הרב ושומר מצוה לא ידע דבר רע (בן יהוידע).

ב. יש אומרים שאין להגיד לחברו שיש קשת בשמים, משום 'מוציא דבה' (חיי אדם, והביאו המשנ"ב). ויש מתירים.

יד. האם סומכים על הקרבן ביום טוב?

שאלות ותשובות לסיכום מסכת חגיגה

זו מחלוקת ראשונה שהיתה בין חכמי ישראל (ירושלמי); יוסי בן יעזר, יהושע בן פרחיה ויהודה בן טבאי הנשיאים, ואבטליון ושמאי (וביתו) אבות-בית-דין, כולם אמרו שלא לסמוך משום איסור 'שבות' שאסרו חכמים להשתמש בבעלי חיים בשבת, והרי הסמיכה נעשית בכל כחו. יוסף בן יוחנן, ניתאי הארכלי ושמעון בן שטח אבות-בית-דין, ושמעיה והלל (וביתו) הנשיאים, אמרו לסמוך.

[לדעת חכמים דלא כרבי מאיר, יהודה בן טבאי אב-בית-דין היה ושמעון בן שטח נשיא]. ישנה דעה (רבי יוסי בר' יהודה בביצה כ) שמחלוקתם היא על עיקר דין סמיכה; האם שלמי חובה טעונים סמיכה כשלמי נדבה אם לאו, ולא משום 'שבות'. ויש דעה (רבי יוסי שם) שלפי כולם צריך לסמוך ונחלקו האם תכף לסמיכה שחיתה אם לאו. (וכן נראה שנקט רבי יוחנן. ומה שאמר שנחלקו ב'שבות' יש לפרש כיון שלב'ש אין צריך לתכוף הסמיכה לשחיתה, שוב לא התירו איסור שבות. ובוזה אתי שפיר שרבי יוחנן אינו חולק על התנאים. וע' בשפת אמת ובמרומי שדה).

להלכה סומכים על הקרבן ביום טוב, ואעפ"י שהסמיכה נעשית בכל כחו.

דין סמיכת נשים על הקרבן – נתבאר בעירובין צו.

דף יז

טו. א. האם מביאים עולות ושלמים ביום טוב?

ב. מהו 'יום טוב' ומהם דיניו?

ג. מי שלא הקריב קרבנותיו בעצרת – עד מתי יש לו תשלומין?

א. נדרים ונדבות אינם קרבים ביום טוב, בין עולות בין שלמים. לבית הלל, עבר והקריב עולות נדבה – אינו לוקה, ויש אומרים שאין איסור אלא מדרבנן. ויש דעות שעולות נדבה קרבות ביום טוב. (נתבאר בביצה יט-כ).

עולות התמיד והמוספים, וכן שלמי ציבור בעצרת – הכל מודים שקרבים מפני שקבוע להם זמן. עולות ראייה; לבית שמאי אינן קרבות (הוא לבדו יעשה להם – ולא לגבוה; וחגתם אתו חג לה' – חגיגה בלבד ולא עולת ראייה. עפ"י ביצה יט). ולבית הלל קרבות (חג לה' – כל דלה' וגם משום 'מתוך', והלא צורך קצת יש בדבר (עפ"י תוס' ביצה יט. ויש סוברים שאין אומרים 'מתוך' בשחיתה אלא בהוצאה ובהבערה). שלמי חגיגה; לפרש"י כאן (וכן סייעו התוס' מהירושלמי), לבית שמאי אינם קרבים ביום טוב [ודוקא שלמי שמחה קרבים, שהם בכלל 'לכם' מהרש"א], ואין כן פשטות הסוגיא בביצה (יט) ובמגילה (ה). יש מפרשים בדעת רש"י שהוא איסור מדרבנן, גזרה אטו עצרת שחלה בשבת (ובה תודה). ויש מי שכתב שאין איסור אלא באופן שיכול להקריב חגיגה מערב יום טוב, אבל כשחלה עצרת באחד בשבת, מותר להקריב חגיגה ביום טוב עצמו (עפ"י שבת הלוי ח"א קסא. וע"ע פירוש אחר בדברי רש"י, בחדושי הנצי"ב).

ב. 'יום טוב' הוא יום הבאת קרבנות העצרת שלא היה אפשר להביאם ביום טוב, כגון שחלה בעצרת בשבת – עולות ראייה ושלמי חגיגה קרבים למחרת. ולבית שמאי, גם כשחלה עצרת בתוך השבוע, אין קרבים בו קרבנות ראייה (ושלמי חגיגה – לרש"י ותוס') וקרבים למחרת. ולדבריהם אם חלה עצרת בערב שבת, יום טובה לאחר השבת.

אין כהן גדול מתלבש בכליו (פרש"י: בכלים נאים, בביתו ובשוק. תוס': אינו לובש שמונה בגדים ועובד),